Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2026/868

2026 2 27

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė

Pramonės kooperatyvai – priemonė įtraukaus ir tvaraus konkurencingumo iššūkiui atremti

(nuomonė savo iniciatyva)

(C/2026/868)

Pranešėjas **Giuseppe GUERINI (IT-III)**

Bendrapranešėjis **Michal PINTÉR (SK-1 kat.)**

Patarėjos:	Diana DOVGAN (III grupės pranešėjo) Alexandra ŠARINOVÁ (1 kat. bendrapranešėjo)
Plenarinės asamblėjos sprendimas	2025 1 23
Teisinis pagrindas	Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnio 2 dalis
Atsakingas skyrius	Pramonės permainų konsultacinė komisija (CCMI)
Priimta skyriuje	2025 9 12
Priimta plenarinėje sesijoje	2025 12 3
Plenarinė sesija Nr.	601
Balsavimo rezultatai (už / prieš / susilaikė)	198 / 0 / 3

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) rekomenduoja ES institucijoms, valstybėms narėms ir regionų valdžios institucijoms integruoti kooperatinio verslumo ugdymą į bendrąją verslumo ir profesinio mokymo sistemą tiek viduriniojo ugdymo, tiek aukštojo mokslo pakopose. Tai apima informuotumo didinimo kampanijas ir praktinius seminarus, skirtus finansų įstaigoms ir pramonės asociacijoms, siekiant užtikrinti, kad jos pripažintų kooperatinį modelį. Nacionalinės ir regionų valdžios institucijos turėtų skatinti startuolių ir jaunųjų verslininkų kooperatyvus. Į programą „Erasmus+“ turėtų būti įtrauktos konkrečios galimybės kooperatyvams.

1.2. EESRK pabrėžia, kad ES institucijos ir valstybės narės turėtų pripažinti, kad pramonės kooperatyvai yra stipri Europos ekonomikos varomoji jėga, ir įgyvendinti tikslines finansines paskatas (mokesčių lengvatas, dotacijas, finansavimą su mažomis palūkanų normomis), kad paskatintų pramonės kooperatyvus pereiti prie pramonės simbiozės ir žiediškumo. Savivaldybės ir regionų valdžios institucijos turėtų naujai įsteigtiems kooperatyvams teikti vietos mokesčių paskatas ir subsidijas, taip remdamos ekonominę plėtrą bendruomenės lygmeniu.

1.3. EESRK ragina nacionaliniu ir regionų lygmenimis investuoti į bendrus pramonės parkus ir ekologiškos pramonės zonas, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos vietiniam kooperatyvų įsitvirtinimui. Be to, turėtų būti remiamos žinių apie kooperatinį modelį dalijimosi platformos, kad pramonės kooperatyvai galėtų keistis praktine patirtimi ir plėsti tvarią pramonės gamybą.

1.4. ES sanglaudos programose reikėtų numatyti specialiai kooperatyvams skirtas politikos priemones, kuriomis būtų visapusiškai išnaudojama kooperatinių įmonių galia. Valstybės narės ir Europos Komisija regioninės plėtros planus turėtų papildyti konkrečiai su kooperatinėmis įmonėmis susijusiomis priemonėmis, užtikrindamos, kad pramonės kooperatyvai būtų pripažįstami vietos tvarumo varomąja jėga. Skiriant sanglaudos politikos finansavimą ir rengiant investicijų į infrastruktūrą planus bei nacionalines strategijas, skirtas nepakankamai išsivysčiusiems regionams, pirmenybę reikėtų teikti kooperatinių įmonių vykdomoms iniciatyvoms, kuriomis siekiama didinti regionų atsparumą.

1.5. Dirbtinio intelekto ir mašininio mokymosi svarba pramonėje vis didėja, todėl prieiga prie duomenų, jų saugojimas ir valdymas tampa esminiai ir strategiškai reikšmingi veiksniai. Dėl šios priežasties duomenimis grindžiami kooperatyvai taps vis svarbesni valdant didelius pokyčius pramonės srityje. Todėl EESRK ragina Europos Komisiją ir valstybes nares remti verslo asociacijas (įskaitant kooperatyvus), kad jos galėtų imtis kolektyvinių iniciatyvų kurti tokias savitarpio pagalbos organizacijas duomenų tvarkymo ir keitimosi jais tikslais.

1.6. Įvairių sričių ES politikoje turėtų būti pripažįstama, kad kooperatinis modelis teikia aiškią pridėtinę vertę, palyginti su tradicinėmis komercinėmis įmonėmis, nes pagal jį pirmenybė teikiama demokratiniam valdymui, teisingam turto paskirstymui ir aktyviam bendruomenės dalyvavimui, taip pat prisideda stiprinant ES strateginį savarankiškumą ir jam būdingą atsparumą bei gebėjimą prisitaikyti, nes tai yra itin tinkamos savybės sudėtingiems socialiniams ir ekonominiams iššūkiams įveikti.

2. **Įžanga ir aplinkybės**

2.1. Jungtinės Tautos 2025-uosius metus paskelbė Tarptautiniais kooperatyvų metais (angl. – IYC2025), kurių tema – „Kooperatyvai kuria geresnį pasaulį“. Tokį pasirinkimą lėmė vis didėjantis tarptautinių institucijų pripažinimas, kokį svarbų vaidmenį daugelyje sektorių atlieka kooperatyvai.

2.2. Iš visų socialinės ir solidarumo ekonomikos subjektų kooperatyvai verslumo požiūriu yra struktūriškiausia verslo forma, kuri pagal teisines formas ir tapatybės principus yra labiausiai paplitusi visame pasaulyje. Europos Sąjunga ir daugelis tarptautinių institucijų yra pripažinusios lemiamą socialinės ekonomikos įmonių vaidmenį.

2.3. Dauguma kooperatyvų yra MVĮ, tačiau daug jų taip pat yra didesnės įmonės, veikiančios konkurencingiausiuose sektoriuose. Ne mažiau kaip 12 proc. pasaulio gyventojų priklauso kooperatyvams; du šimtai aštuoniasdešimt milijonų žmonių dirba kooperatinėse įmonėse, kurios yra pagrindinis jų pajamų ir pragyvenimo šaltinis. Europoje kooperatyvai vienija 141 000 narių, penkis milijonus darbuotojų ir 250 000 įmonių ([1]).

2.4. Europos Sąjunga savo pramonės strategijoje yra pripažinusi specialią ekosistemą, kuri apibrėžiama kaip socialinė ir artumo ekonomika. Šioje nuomonėje savo iniciatyva siekiame atkreipti dėmesį į tai, kad kooperatinis modelis geba sukurti konkurencingas ir sėkmingas įmones, kurių sėkmė, be kita ko, grindžiama jų įtraukumu, darbuotojų dalyvavimu ir konstruktyviu bendradarbiavimu su vietos bendruomenėmis.

2.5. Pramonės kooperatyvai atlieka esminį vaidmenį kuriant darbo vietas, užtikrinant ekonominį atsparumą ir taip skatinant įtraukius verslo modelius. Derindami ekonominius interesus su aplinkos ir socialiniu tvarumu, kooperatyvai išlieka atsparūs susidurdami su pasauliniais iššūkiais. Gebėdami subalansuoti pelningumą, konkurencingumą ir socialinę atsakomybę, jie yra gyvybiškai svarbūs ilgalaikei Europos ekonomikos strategijai.

3. **Europos konkurencingumas ir kooperatyvai**

3.1. Įmonių įvairovė pripažįstama Sutartyje; be to, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas neseniai patvirtino kooperatinio modelio ypatumus (2011 m. rugsėjo 8 d. Teismo (pirmosios kolegijos) sprendimas sujungtose bylose C-78/08–C-80/08) ([2]) ir tai pateisina tikslinės politikos kūrimą.

([1]) Asociacijos „Cooperative Europe“ 2024 m. metinė ataskaita.

([2]) Byla C-78/08–C-80/08: 2011 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo (pirmoji kolegija) sprendimas byloje (Corte suprema di cassazione (Italija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą) Ministero dell'Economia e delle Finanze, Agenzia delle Entrate prieš Paint Graphos Soc. coop. arl (C-78/08), Adige Carni Soc. coop. arl, likviduojama prieš Agenzia delle Entrate, Ministero dell'Economia e delle Finanze (C-79/08) ir Ministero delle Finanze prieš Michele Franchetto (C-80/08) (Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Priimtinumas — Valstybės pagalba — Kooperatinėms bendrovėms taikomos mokesčių lengvatos — Pripažinimas valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnį — Suderinamumas su bendrąja rinka — Sąlygos) (OL C 311, 2011 10 22, p. 6).

3.2. Kooperatinio verslo modelis visiškai atitinka ES sutarties vertybes ir Europos konkurencingumo kelrodžio tikslus. Siekdami ir ekonominių, ir socialinių tikslų, kooperatyvai yra neatsiejama „socialinės rinkos ekonomikos“ dalis.

3.3. Kooperatinės įmonės forma piliečiams, verslo bendruomenei, bankams ir viešojo administravimo institucijoms nėra gerai žinoma. Kai kuriose šalyse kooperatyvai kenčia nuo diskriminacinės praktikos ir (arba) neigiamų konotacijų ir nėra pripažįstami visavertėmis įmonėmis taip, kaip tradicinės įmonės. Dėl to jų augimui kyla papildomų kliūčių, o galimybės gauti finansavimą per tradicines skolinimo priemones tampa itin ribotos. Ši nuomonė gali padėti stiprinti kooperatyvų įvaizdį, pabrėžiant, kad jie veikia pelningai ir kuria vertę ir gerovę, kaip ir tradicinės įmonės. Skiriasi tik tai, kaip šiose įmonėse paskirstomas turtas ir kokia vertė grąžinama visuomenei.

3.4. Ilgalaikis kooperatyvų tikslas – siekti ekonominio ir socialinio tvarumo užtikrinant žmonių įgalėjimą, numatant permainas ir optimizuojant išteklių naudojimą. Jų pelnas naudojamas ne kuo didesniam atlygiui už kapitalą gauti, o naudai paskirstyti nukreipiant ją tvarioms investicijoms. Per augimo ciklus į pelną orientuotų įmonių pelnas paprastai paskirstomas labai dosniais dividendais arba premijomis. Tačiau kooperatyvuose pelnas atidedamas siekiant geriau prisitaikyti prie būsimų nuosmukio ciklų.

3.5. Kooperatinio metodo lankstumas, gebėjimas prisitaikyti ir kūrybiškumas leidžia kooperatyvams veikti visuose ekonomikos sektoriuose ir prisitaikyti prie naujų ekonominių ir visuomeninių poreikių. Jie būna skirtingo dydžio ir įvairių tipų. Pramonės kooperatyvai, kurių dauguma yra darbuotojų kooperatyvai, nėra taip plačiai žinomi. Jie daugiausia užsiima gamyba, statyba arba profesine, moksline ir technine veikla. Pramonės kooperatyvai veikia tiek tradiciniuose, tiek naujuose pramonės sektoriuose. Kooperatyvai veikia ne tik švietimo, sveikatos, paslaugų, žemės ūkio ir maisto produktų, finansų ir pan. srityse, bet ir perversminiuose sektoriuose, kaip antai IT, programinės įrangos kūrimas, DI ir biomedicina.

3.6. Kooperatyvai iš esmės siekia visiems savo nariams suteikti vienodas galimybes, todėl lygybė jiems yra ir tikslas, ir sėkmės matas. Jie aiškiai deda pastangas ir įsipareigoja šias vertybes taikyti ir darbo vietoje. Kaip pavyzdį galima pateikti darbuotojų kooperatyvus, kuriuose darbuotojų įsitraukimas kontroliuojant ir valdant įmones lemia didesnį darbuotojų pasitenkinimą, kvalifikacijos kėlimą ir našumą. Kooperatyvams gyvybiškai svarbus socialinių sąlygų integravimas į viešųjų pirkimų procesus, nes taip šalia ekonominės veiklos rezultatų pripažįstama ir vertinama jų socialinė misija.

3.7. Per pastaruosius ketverius metus ES gamybos sektoriuje buvo prarasta beveik milijonas darbo vietų ([3]), todėl kooperatyvai turėtų būti skatinami kaip vienas iš būdų kovoti su deindustrializacija, padėti šiam sektoriui užtikrinti teisingą ir sąžiningą dvejopą pertvarką ir apsaugoti bei kurti kokybiškas darbo vietas. Šiomis aplinkybėmis prioritetas yra Europos reindustrializacija.

3.8. Socialiniai kooperatyvai atlieka svarbų vaidmenį restruktūrizavimo procese ir yra socialinių inovacijų varomoji jėga. Integravimu į darbo rinką užsiimantys socialiniai kooperatyvai, teikdami veiksmingus ir pritaikytus mokymus, atlieka esminį vaidmenį padėdami įsidarbinti didžiausią atskirtį patiriantiems darbuotojams. Kai kuriose šalyse, pavyzdžiui, Bulgarijoje, socialiniai kooperatyvai yra pagrindiniai asmenų su negalia darbdaviai.

3.9. Nors pramonės kooperatyvai, kaip ir bet kuri kita įmonė, privalo laikytis ataskaitų dėl anglies dioksido teikimo reikalavimų, dabartinės ataskaitų teikimo sistemos dažnai neatspindi jiems būdingų valdymo struktūrų ir socialinių tikslų. Todėl ataskaitų teikimo sistemas reikėtų pritaikyti taip, kad būtų geriau atsižvelgiama į išskirtinius kooperatinio modelio bruožus ir indėlį į tvarumą.

3.10. Daug kooperatyvų aktyviai dalyvauja ar net pirmauja vykdant skaitmeninę ir žaliąją pertvarką – net ir tokiuose pažangiuose sektoriuose kaip energijos gamybos iš vandenilio moksliniai tyrimai. Pavyzdžiui, vienas Italijos kooperatyvas, sudarytas kaip universiteto atžalinė įmonė, šiame energetikos sektoriuje tapo inovacijų židiniu. Katalonijoje atsinaujinančiųjų išteklių energijos kooperatyvas turi beveik 86 000 narių ir per metus pagamina 71,11 Gwh elektros energijos.

([3]) https://www.etuc.org/en/pressrelease/eu-loses-almost-million-manufacturing-jobs-just-4-years.

3.11. Kooperatinis modelis taip pat pasirodė esąs veiksmingas ir įdomus vandentvarkos srityje, teikiant visuotinės svarbos paslaugas. Tai atskleidė Europos bendruomeninių vandens paslaugų aljansas (ACOWAS-EU), įsteigtas vykstant konsultacijoms dėl 2020 m. ES geriamojo vandens direktyvos išdėstymo nauja redakcija. Jo darbas suteikė naujų įžvalgų apie vietos bendruomenių valdomą geriamojo vandens tiekimą per kooperatyvus.

3.12. Pavyzdžiui, vandens kooperatyvus valdo ir nuosavybės teise disponuoja vietos bendruomenės, tačiau, nors įdomios patirties yra sukaupta Austrijoje, Danijoje, Suomijoje, Ispanijoje ir Airijoje, šie kooperatyvai yra mažai žinomi ir menkai ištirti.

3.13. Kadangi Europoje šiuo metu vyksta didelė energetikos sistemos pertvarka, pereinant nuo centralizuotos prie decentralizuotos gamybos, atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos sektoriuje didelė dalis atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijų yra valdomos kooperatine forma. Energetikos kooperatyvai gali tiekti atsinaujinančiųjų išteklių energiją už mažesnę kainą. Jei šis modelis būtų skatinamas, Europos pramonė galėtų tapti konkurencingesnė, nes sumažėtų įmonių energijos sąnaudos, ir sparčiau vyktų perėjimas prie žaliosios ekonomikos.

3.14. Kooperatiniams bankams tenka gyvybiškai svarbus vaidmuo stiprinant Europos regionų ekonomiką, plečiant jos finansų ir kapitalo rinkas, įtvirtinant jos strateginį savarankiškumą visame pasaulyje ir finansuojant tvarią ir teisingą Europos pertvarką.

3.15. Taip pat esama kooperatyvų, kurie suburia bendrų tikslų siekiančias įmones ir organizacijas į specializuotus klasterius, kad būtų kuo labiau padidintas bendradarbiavimas, inovacijų diegimas, socialinis poveikis ir poveikis aplinkai. Kiekvienas kooperatinis klasteris yra skirtas konkrečiam sektoriui ir padeda savo nariams kooperatyvams didinti savo produktų prieinamumą ir tobulinti savo valdymo praktiką.

3.16. Kooperatyvai yra būtinas mechanizmas, padedantis spręsti rinkos nepakankamumo problemas, pirmenybę teikiant kolektyviniam sprendimų priėmimui ir teisingam išteklių paskirstymui, užtikrinant, kad būtiniausios prekės ir paslaugos išliktų prieinamos net ir ekonomikos nuosmukio laikais. Jie užtikrina darbuotojų įgalėjimą ir stabilizuoja užimtumo padėtį nepastoviose pramonės šakose. Kooperatyvai, reinvestuodami pelną ir orientuodamiesi į ilgalaikį tvarumą, o ne į trumpalaikę grąžą akcininkams, užtikrina atsparumą nestabiliose rinkose.

3.17. Pastaraisiais metais startuoliai vis dažniau veiklą vykdo pagal kooperatinį modelį, nes bendra nuosavybė skatina atvirąsias inovacijas ir sąžiningą pelno pasidalijimą. Tokie šiuolaikiniai startuolių kooperatyvai naudojasi skaitmeninėmis priemonėmis, siekdami decentralizuoti sprendimų priėmimą tam, kad jie galėtų prisitaikyti ir įgyti konkurencingumą naujose pramonės šakose. Tarpusavio bendradarbiavimo principas leidžia kooperatyvams dirbti išvien vykdant bendrus projektus, dalytis ištekliais, pasiekti masto ekonomiją ir keistis žiniomis. Taikant skaitmenines priemones, tai suteikia esminį konkurencinį pranašumą.

4. **Kooperatyvų indėlis siekiant bendros gerovės ir įtraukaus ES pramonės konkurencingumo**

4.1. Vienas įdomiausių ir sėkmingiausių pramonės restruktūrizavimo ir darbo vietų išsaugojimo būdų yra darbuotojų išpirkimas arba verslo perdavimas darbuotojams pagal kooperatinį modelį.

4.2. Darbuotojų išpirkimas apima restruktūrizavimo procesą, kurio metu darbuotojai išperka daugumą arba visas savo įmonės akcijas ir faktiškai tampa bendrasavininkiais. Dažniausiai tai daroma darbuotojams siekiant išgelbėti savo įmones nuo uždarymo ir išsaugoti darbo vietas.

4.3. Darbuotojų išpirkimas taip pat gali būti priemonė, padedanti spręsti geros būklės įmonių, paprastai šeimų valdomų MVĮ, perleidimo ir paveldėjimo problemas. Tai daugiausia pastebima Prancūzijoje, kur „darbuotojų išpirkimo priežastys nebūtinai – ir netgi labai retai – yra susijusios su prastais ekonominės veiklos rezultatais“. Šios šalies apklausoje ([4]) taip pat nurodoma, kad „tai gali būti susiję su (savininkų) pensiniu amžiumi arba noru keisti karjeros kryptį“.

([4]) https://www.fi-compass.eu/esfplus/workers-buyout.

4.4. Nepaisant teigiamo socialinio ir ekonominio darbuotojų išpirkimo poveikio darbo vietų, praktinės patirties (įgūdžių) ir pajamų išsaugojimui Europoje, reikėtų pabrėžti dideles šiai praktikai trukdančias kliūtis, kaip antai: reguliavimo spragos, tinkamų teisinių ir paramos priemonių trūkumas, finansavimo mechanizmai, darbuotojų išpirkimo už skolintas lėšas modelio nebuvimas, menkas komercinių bankų susidomėjimas, nepakankamas likvidavimo ir perdavimo srityje dirbančių specialistų informuotumas apie kooperatinį modelį. Tačiau techninę pagalbą, įskaitant konsultavimo paslaugas, būsimųjų darbuotojų-savininkų mokymą ir finansines priemones teikia kooperatyvų federacijos, kurios yra labai svarbios užtikrinant darbuotojų išpirkimo sėkmę ir mažinant riziką darbuotojams. Valstybės narės turėtų aktyviau naudotis ESF+ dotacijomis konsultavimo paslaugoms ir techninei pagalbai darbuotojų išpirkimo klausimais remti.

4.5. Reikėtų įgyvendinti ir kitas darbuotojų išpirkimo rėmimo priemones: tiesioginius finansinius mechanizmus, padedančius darbuotojams investuoti į krizės paveiktas ar paveldėtojų neturinčias įmones; kooperatyvų federacijų gebėjimą didinti intervencijas į nuosavą ir pusiau nuosavą kapitalą ir užtikrinti konkrečias garantijas; regionų valdžios institucijų finansinę intervenciją suteikiant darbuotojams trūkstamą kapitalą ir kooperatyvų finansines intervencijas; mokesčių lengvatas darbuotojų išpirkimui; pirmumo teises darbuotojams, taip siekiant sukurti geriausias bankrutuojančių įmonių perėmimo sąlygas.

5. **Poveikis darbo vietoms, švietimui, įgūdžiams, pertvarkai ir technologijoms**

5.1. Kooperatinis verslumas sukuria daugiau darbo vietų nei tradicinis verslas. Pavyzdžiui, Ispanijoje daugiau kaip pusė iš 3 207 580 įmonių (53,6 proc.) neturi nė vieno samdomo darbuotojo. Palyginimui, samdomų darbuotojų neturi tik 21,21 proc. kooperatyvų (daugiausia veikiančių statybos ir prekybos srityse). Be to, 35,55 proc. kooperatyvų turi nuo vieno iki dviejų samdomų darbuotojų, t. y. daugiau nei tradicinės įmonės (27,99 proc.), o dar 19,08 proc. kooperatyvų dirba nuo trijų iki penkių samdomų darbuotojų, palyginti su 9,65 proc. likusiose įmonėse ([5]). Nors šie skaičiai įvairiose šalyse gali skirtis, jie apibūdina bendrąją tendenciją, kad darbo vietų kūrimui ir išsaugojimui daugiau dėmesio skiriama taikant kooperatinį modelį.

5.2. M. Draghi pranešime dėl konkurencingumo pripažįstama, kad reikia mažinti įgūdžių trūkumą strateginėse pramonės šakose. Taikant kooperacijos principą „švietimas, mokymas, informavimas“, kooperatyvai raginami teikti švietimo ir mokymo paslaugas savo nariams ir darbuotojams. Jiems būdingas mokymasis visą gyvenimą, taigi darbuotojai gali greitai reaguoti į pokyčius.

5.3. Tarptautinis kooperatyvų aljansas savo kooperacijos principuose rūpinimąsi bendruomene apibrėžia kaip vieną iš pagrindinių vertybių, kuriomis grindžiamas kooperatyvų egzistavimas ir veikla: „Kooperatyvai, įgyvendindami savo narių patvirtintą politiką, savo darbu siekia darnaus savo bendruomenių vystymosi.“ Tai akivaizdžiai rodo, kad kooperatyvai turi išskirtines galimybes remti vietos plėtrą ir trigubą pertvarką (žaliąją, skaitmeninę, žiedinę), nes jų į bendruomenę orientuotas ir tvarus požiūris į verslą atitinka žiedinės ekonomikos principus.

5.4. Pramonės kooperatyvai turi potencialo skatinti bendruomeninės ekonomikos vystymąsi ir taip pagal principą „iš apačios į viršų“ prisidėti prie ES masto švarios ir įtraukios pramonės plėtros. Todėl raginame ES institucijas visapusiškai pripažinti kooperatyvų vaidmenį, kurį jie gali atlikti įgyvendinant naujas švarios pramonės kurso iniciatyvas.

5.5. Dirbtinio intelekto ir mašininio mokymosi svarba pramonėje vis didėja, todėl prieiga prie duomenų, jų saugojimas ir valdymas tampa esminiai ir strategiškai reikšmingi veiksniai. Dėl šios priežasties duomenimis grindžiami kooperatyvai taps vis svarbesni valdant didelius pokyčius pramonės srityje. Kooperatyvų, skirtų valdyti duomenis ir jais keistis, steigimas būtų naudingas tiek žmonėms (darbuotojams, vartotojams, verslininkams), tiek MVĮ, kurios pačios neturi galimybių gauti ar apdoroti didelių duomenų kiekių.

5.6. Kooperatyvai iš tiesų atrodo ypač tinkami tarpininkavimo veiklai vykdyti ir įmonių keitimuisi duomenimis ar dalijimuisi jais valdyti. Būtent kooperatyvai leistų suderinti duomenų subjektų ir duomenis valdančio kooperatyvo – kuris šiuo atveju priklausytų tiems patiems duomenų subjektams – duomenų valdymo interesus, todėl tokios struktūros sudarytų sąlygas dalyvaujamuoju principu grindžiamam valdymui, kuriame dalyvautų piliečiai, įmonės ir verslininkai.

([5]) Situación del Cooperativismo en España en 2023.

5.7. Pramonės kooperatyvai gali pasinaudoti savo vietos lygmens ryšiais, kad paskatintų pramonės simbiozę, kai vienos pramonės šakos ar pramonės kooperatyvo atliekos arba šalutiniai produktai gali būti naudojami kaip gamybos ištekliai kitai pramonės šakai. Tai padeda efektyviai naudoti išteklius, mažinti atliekų kiekį, taupyti energiją, vandenį ir medžiagas. Siekdamos padėti pramonės kooperatyvams taikyti šią praktiką, ES ir nacionalinės institucijos turėtų apsvarstyti konkrečias politikos priemones: vietos arba savivaldybių mokesčių paskatos, mokesčių lengvatos naujai įsteigtiems kooperatyvams, subsidijos, dotacijos ar kitas finansavimas su mažomis palūkanų normomis, parama regioninėms dalijimosi žiniomis platformoms, taip pat savivaldybių ir regionų investicijos į infrastruktūrą (pvz., bendri pramonės parkai, ekologiškos pramonės zonos, atliekų perdirbimo (pakartotinio naudojimo) objektai, atvirkštinės logistikos centrai ir kt.).

5.8. Pramonės kooperatyvai, skatindami įtraukų ekonomikos augimą, gali atlikti ypatingą vaidmenį regionų vystymosi srityje. Jų demokratinis valdymas užtikrina, kad pelnas būtų reinvestuojamas vietos lygmeniu, taip stiprinant regionų ekonomiką, didinant socialinę sanglaudą ir gerinant užimtumą. Teikdami pirmenybę ilgalaikiam tvarumui, kooperatyvai skatina vietos pramonės atsparumą ir vietos bei regionų pramonės inovacijas. Tai turėtų būti pripažįstama ES politikos priemonėse, įskaitant sanglaudos fondus, specialiai pritaikytą finansavimą ir vietos ar regionų lygmens paskatas, kuriomis prisidedama prie regionų ir vietos ekonomikos augimo, užimtumo ir vystymosi.

5.9. Tarp pačių kooperatyvų įvardytų iššūkių nurodomas žinių apie kooperatyvus trūkumas. Raginame ES institucijas, įskaitant Europos regionų komitetą, ir nacionalinius subjektus pirmenybę teikti švietimo apie kooperatinį modelį integravimui į verslo studijas ir užtikrinti, kad pameistriai, besimokantieji asmenys apskritai, studentai ir jaunimas būtų supažindinami su kooperacijos principais ir veikimo būdais. Pažymėtina, kad šioje srityje reikėtų sistemingiau naudotis programa „Erasmus+“. Pagal ją turėtų būti remiamas profesinis rengimas ir mokymas, skirti kooperatiniam verslo modeliui. Tai galėtų apimti specialių stažuočių ir judumo galimybių plėtojimą kooperatinėse įmonėse visoje ES.

5.10. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas žinių apie kooperatyvus ugdymui aukštojo mokslo pakopose, kad studentai galėtų priimti informacija pagrįstą sprendimą dėl kooperatinio verslumo kaip karjeros galimybės. Daugiau dėmesio turėtų būti skiriama startuolių ir jaunų verslininkų kooperatinio modelio propagavimui. Kooperatinis modelis turėtų būti skatinamas būsimoje ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategijoje.

5.11. Kooperatinio verslo ugdymas turėtų būti įtrauktas į nacionalinių ir vietos įmonių rėmimo organizacijų mokymo veiklą, kad sektorius taptų patrauklesnis verslo plėtrai. Informacijos sklaida yra svarbi tiek plačiajai visuomenei, tiek privačiajam sektoriui (bankams, finansų įstaigoms, o kartu ir viešojo administravimo institucijoms), taip pat pramonės ir (arba) verslo asociacijoms.

Briuselis, 2025 m. gruodžio 3 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Séamus BOLAND